

Hallituksen esitys Eduskunnalle luonnonsuojelua koskevaksi lainsäädännöksi.

Viime ja tällä vuosisadalla taloudellisella alalla tapahtunut valtava kehitys on, kuten tunnettua, sekä meillä että muissa maissa johtanut alkuperäisen luonnon silmiinpistävään hävittämiseen. Suomen harjuja ja kankaita yleisesti peittäneet vanhat metsät ovat maan etelä- ja keskiosissa huvenneet melkein olemattomiin. Useimmat huomattavammat vesiputoukset on otettu teollisuuden palvelukseen siten suuremmissa tai pienemmissä määrässä kadottaen alkuperäisen muotonsa. Laajoja suomaita on ojitettu ja saatettu viljelykseen. Jotkut eläinlajit on hävitetty miltei sulkupuuttoon tai karkoitettu kaukaisiin erämaihin, samalla kuin toiset lajit ovat lukumäärältään suuresti vähentyneet. Tällaiset ilmiöt, jotka ovat yleensä ilahduttavan kehityksen varjopuolia, ovat laajoissa piireissä herättäneet ajatuksen, että myöskin meillä, kuten eräissä muissa sivistysmaissa, olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin alkuperäistä luontoa edustavien muistomerkkien säilyttämiseksi tieteen hyödyksi ja tulevien sukupolvien opiksi. Kun luonnonsuojelulla on huomattava sivistyksellinen merkitys, näyttää olevan syytä edistää edellä mainitun tarkoituksen toteuttamista tähän tarvittavalla lainsäädännöllä. Lainvalmistelukunta on sentähden laatinut ehdotukset puheenaoleviksi lainsäädännöksiksi ja pääkohdissaan näihin ehdotuksiin perustuva esitys on sitten valmistettu asiasta.

Mitä tulee luonnonsuojelun toteuttamiskeinoihin Suomessa, on tärkeätä tehdä mahdolliseksi suojelualueiden muodostaminen, joilla luonto voisi säilyä joko kokonaan tai jossain erityisessä suhteessa koskemattoma-

na, yksityisten huomattavampien luonnonmuistomerkkien rauhoittamisen edistäminen sekä määrättyjen eläinlajien rauhoitus, millöin tämä voi tapahtua aiheuttamatta väestölle aineellista vahinkoa. Lisäksi olisi hallinnollisen lainsäädännön varaan jätettävä olosuhteista riippuen huolehtia muiden harvinaisten eläinten ja kasvien rauhoittamisesta niiden kokonaan häviämisen estämiseksi.

Lakiehdotusta laadittaessa on erityistä huomiota kiinnitetty siihen, ettei yksityisen etu ja oikeus tulisi loukatuksi. Tämän mukaisesti voitaisiin yksityiselle kuuluvalla maalle muodostaa suojelualue ainoastaan omistajan suostumuksella, paitsi niissä poikkeustapauksissa, jolloin huomattava yleinen etu jollakin alueella vaatii suojelun järjestämistä pakkolunastustoimin.

Kun luonnonsuojelulaki säädetään, on asianmukaista ottaa siihen määräykset sellaisten eläinten rauhoittamisesta, joilla ei ole merkitystä metsästykselle. Tähän nähden on samassa yhteydessä ehdotettu erinäisiä pienempiä muutoksia metsästyksestä lokakuun 20 päivänä 1898 annettuun asetukseen ja on samalla myös otettu huomioon eräitä muita luonnonsuojelun kannalta tärkeitä näkökohtia. Ei ole nimittäin näyttänyt välttämättömältä eikä suotavaltakaan lykätä luonnonsuojelulainsäädäntöä, kunnes vireillä oleva laaja kysymys metsästyslainsäädännön tarkistamisesta olisi valmis ratkaistavaksi.

Edellä olevan mukaisesti annetaan täten Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluvat lakiehdotukset:

Luonnonsuojelulaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään täten:

1 LUKU.

Luonnonsuojelu valtiolle kuuluvalla alueella.

1 §.

Tasavallan presidentti voi, hankittuaan eduskunnan suostumuksen, päättää, että määrätty valtiolle kuuluva alue on, sen luonnon säilyttämiseksi koskemattomana, erotettava yleiseksi suojelualueeksi.

Samassa järjestyksessä voidaan myöskin muodostaa erityinen suojelualue luonnonkauniin tai muuten luontonsa puolesta huomattavan paikan säilyttämiseksi vastaisuutta varten sellaisenaan taikka jonkin eläin- tai kasvilajin rauhoittamiseksi.

2 §.

Yleisellä suojelualueella olkoon, 4 ja 8 §:n säännöksistä johtuvien poikkeuksin, kielletty:

maan ottaminen viljelykseen ja metsänhakkuu,

eläinten laiduntaminen,

kivennäislyödysten ja vesivoiman käyttäminen,

muullan, turpeen, hiekan ja saven ottaminen sekä kivien piirteleminen ja louhiminen,

kaikenlaisten eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen, niin myös

pestien, munien, mädin, kasvien, elävien ja kuolleiden kasviösiön sekä kivennäisten ottaminen ja vahingoittaminen.

Asetuksella määrätään kussakin tapauksessa, missä suhteessa erityinen suojelualue on oleva rauhoitettu.

3 §.

Erityisissä järjestyssäännöissä voidaan antaa määräyksiä siitä, mitä suojelualueella

kävijäin on noudatettava. Sellaisissa järjestyssäännöissä voidaan myöskin kieltää liikkuminen suojelualueella tai määrättyllä osalla siitä.

4 §.

Asetuksella voidaan säätää sellaisia poikkeuksia 2 §:ssä mainituista kielloista, jotka yleisellä suojelualueella tai sen lähistöllä asuvan väestön tai paimentolaislappalaisten edun kannalta taikka muuten voidaan havaita tarpeellisiksi.

5 §.

Suojelualueella käymisestä voidaan määrätä vähäinen maksu, niin myös luvasta harjoittaa siellä metsästystä tai kalastusta, jos tämä 4 §:n nojalla jossakin tapauksessa sallittaisiin.

6 §.

Jos valtiolle kuuluvalla alueella tavataan yksityinen puu tai puuryhmä taikka muu luonnonmuodostuma, jonka säilyttämisellä on merkitystä tieteen tai erikoisuutensa kannalta, voi se viranomaisen, jolle alueen yllävalvonta on uskottu, sen käyttämisestä vahvistetun suunnitelman estämättä rauhoittaa mainitun luonnonmuistomerkin.

7 §.

Tasavallan presidentti määrää, minkä viranomaisen toimena suojelualueen silmälläpito on oleva. Tämän viranomaisen asiana on myöskin 3 §:ssä mainittujen järjestyssääntöjen antaminen.

8 §.

Rauhoitusmääräys, josta tässä luvussa puhutaan, älköön rajoittako sellaista yksityisen oikeutta, joka ennen rauhoittamista on saavutettu.

2 LUKU.

Luonnonsuojelu yksityiselle kuuluvalla alueella.

9 §.

• Jos maanomistaja tahtoo hänelle kuuluvalle tilalle muodostaa suojelun alueen 1 §:n 2 momentissa mainittua tarkoitusta varten, antakoon siitä maaherralle hakemuksen ynnä todistuksen omistusoikeudestaan ja selvän selitelmän kysymyksessä olevan alueen rajoista. Jos maaherra katsoo ehdotetun suojelun alueen muodostamisen suotavaksi, määrätäköön hän alueen rauhoitettuksi päätöksellä, jossa on tarkoin mainittava, missä suhteessa se on oleva rauhoitettu. Sittenkuin päätös on kuulutettu tehdään siitä maaherran toimesta merkintä maarekisteriin, jota paitsi suojelun alue merkitään tilan kartalle.

Mitä edellä sanotaan sovellettakoon myöskin, milloin useat maanomistajat, joiden alueet ovat rajakkain, tahtovat niistä muodostaa yhteisen suojelun alueen.

10 §.

Rauhoitus, josta 9 §:ssä puhutaan, on oleva voimassa riippumatta siitä, että tila, jolle suojelun alue on muodostettu, siirtyy toiselle omistajalle, mutta älköön siihen vedottako sen vahingoksi, joka ennen rauhoittamispäätöksen kuuluttamista, on saanut oikeuden jollakin tavalla käyttää rauhoitettua aluetta.

Jos joku, joka ennen rauhoittamispäätöksen kuuluttamista on saanut panttioikeuden tilaan, jota päätös koskee, tai oikeuden verotuloon sellaisesta tilasta, katsoo rauhoituksen vaarantavan hänen etuaan, hakekoon oikeudessa kuuden kuukauden kuluessa kuuluttamisesta lukien, omistajalle otetuin haastein, rauhoitusta kumottavaksi. Jos silloin saatetaan todennäköiseksi, että rauhoitus vähentää tilan myyntiarvoa niin, että hakijan oikeus voi tulla loukatuksi, tulee oikeuden kumota rauhoitus ja velvoit-

taa omistaja korvaamaan hakijan kustannukset.

11 §.

Yksityisen tiluksilla voidaan sellainen luonnonsuojelumerkki, josta 6 §:ssä puhutaan, rauhoittaa soveltamalla vastaavasti 9 ja 10 §:n säännöksiä.

3 LUKU.

Erityisiä määräyksiä.

12 §.

Seuraavat linnut ynnä niiden pesät ja munat olkoot aina rauhoitettuja, nimittäin: kurki, tuonenkurjet, haikarat, töyhtöhyppä, viklat ja muut kahlaajat, uikut, ruokki, kiislat, lokit, tiirat ja myrsky lintu, haarahaukat, hiirihaukka, piekanahaukka, mehiläishaukka, suohaukat, tornihaukka, nuolihaukka ja punajalkahaukka, lapinpöytä, sarvipöytä, suopöytä, helmipöytä ja varpuspöytä, tikat, käksi, käenpiikka, sininärhi, harjalintu, mehiläissyöjä, jäälintu, kehrääjä ja tervapääskymen, peltovaaris, pätkinähakkinen, kukankeittäjä ja kottarainen sekä rastaat, tilhi ja muut pikkulinnut.

Samalla tavalla suojattuja ovat lepäkot, siili ja siipiorava.

Rauhoitus, josta 1 momentissa puhutaan, ei koske nokikanaa, kuovia, lehtokurppaa, heinäkurppaa, taivaanvuohia eikä räkättirastasta eikä myöskään merilokkia, isolokkia, lepinkäisiä eikä kotivarpusta.

Tieteellistä tarkoitusta varten tai jos jokin edellä luetelluista eläinlajeista on jollakin paikkakunnalla ylenmäärin lisääntynyt taikka muuten on osottautunut vahingolliseksi, voi maaherra myöntää poikkeuksia tässä säädetystä rauhoituksesta.

Metsästyskelpoisten eläinten rauhoittamisesta on erikseen säädetty.

Mitä erikseen on säädetty luvan antamisesta rauhoitettujen vesilintujen munien ot-

tamiseen erinäisissä tapauksissa, olkoon voimassa myöskin 1 momentissa mainittuihin vesilintuihin nähden.

13 §.

Harvinaisia eläimiä, joita ei 12 §:ssä eikä metsästyksessä amnettujen säännösten yhteydessä ole rauhoitettu, voidaan asetuksella rauhoittaa koko maassa tai määrätyssä osassa maata.

Mitä edellä sanotaan ei kuitenkaan koske sutta ja ahmaa ja on voimassa karhun ja ilveksen suhteen vain valtiolle kuuluvalla maalla, joka ei ole yksityisen henkilön hallinnassa.

Harvinaisista luonnonvaraisista pensaista, varvuista, ruohoista, heinistä ja muista pienemmistä kasveista olkoon sama laki kuin 1 momentissa on eläimistä säädetty.

Rauhoittaminen, josta 1 ja 3 momentissa puhutaan, älköön estäkö maan käyttämistä viljelys- ja rakentamistarkoituksiin.

14 §.

Älköön kukaan myykö, pitäkö kaupan tai käyttäkö koristeena sellaisten Suomessa tavattavien lintujen nahkoja tai sulkkia, jotka tämän lain tai muiden säännösten mukaan ovat aina rauhoitettuja. Tämä kiello koskee myöskin sellaisten lintujen ulkomailla tuotuja nahkoja ja sulkkia.

15 §.

Kunnan, seurakunnan, laitoksen tai sääteän omistama maa katsotaan tässä laissa yksityiselle kuuluvan maan veroiseksi. Kruununbalon katsotaan kuuluvan sen asukkaalle.

16 §.

Kiinteän omaisuuden pakkolunastus sekä rajoituksen määrääminen pakkolunastustoin omistajan oikeuteen käyttää sellaista omaisuutta olkoon sallittu myöskin suojelualueen muodostamista varten.

Jos syntyy kysymys pakkolunastuksesta luonnonsuojelua varten, voi maaherra väli-

aikaisesti, enintään kuudeksi kuukaudeksi, kieltää kiinteistön sellaisen käyttämisen, joka voisi vaarantaa pakkolunastuksen tarkoitusta. Jos pakkolunastus sittemmin jää silkseen, olkoon omistajalla oikeus saada korvaus siitä vahingosta, minkä hän kiellon johdosta ehkä on kärsinyt. Korvauksen määrääminen on maaherran asiaana.

17 §.

Ulkopuolella kaupungin tai muun tiheään asutun yhdyskunnan älköön ilmoituksia ansiotarkoituksessa, ulkosalla sijoitettako muunanne kuin sellaiseen rakennukseen, jota käytetään asuntona taikka liiketäi työhuoneistona.

18 §.

Luonnonsuojelun yksityisen kiinteistölle muodostetulla suojelualueella tai sellaisella kiinteistöllä olevan luonnonmuistomerkin rauhoituksen voi maaherra, omistajan hakemuksesta, julistaa osaksi tai kokonaan lakkautetuksi, jos sen säilyttäminen muutuneiden olojen vuoksi ei enään näytä toivottavalta taikka sen havaitaan ehkäisevän tai huomattavasti vaikeuttavan sellaista yritystä, josta on melkoista yleistä hyötyä.

Jos suojelualue tai sellainen maa, jolla rauhoitettu luonnonmuistomerkki sijaitsee, on määrätty pakkolunastettavaksi, voi maaherra julistaa luonnonsuojelun pakkolunastettavalla alueella lakkautetuksi, kun sen säilyttäminen katsotaan pakkolunastuksen tarkoitukseen soveltumattomaksi tai muuten tarkoitustaan vastaamattomaksi.

Luonnonsuojelun lakkauttamisesta on maaherran toimesta merkintä tehtävä maarekisteriin.

19 §.

Presidentin päätös alueen erottamisesta suojelualueeksi on julaistava niinkuin asetusten julkaisemisesta on säädetty.

Järjestyssäännöt, joista puhutaan 3 §:ssä, on painettava virallisiin lehtiin sekä julki-

pantava sopivaan paikkaan kysymyksessä olevalla suojelualueella.

Maaherran päätös suojelualueen muodostamisesta yksityiselle kuuluvalla kiinteistölle tai luonnonsuojelun lakkauttamisesta sellaisella alueella kuulutetaan niinkuin kunnallisista kuulutuksista, on säädetty. Yksityisen luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta on samalla tavalla kuulutettava.

20 §.

Maaherralle tehdystä rauhoitushakemuksesta sekä maaherran sellaiseen hakemukseen antamasta päätöksestä ei suoriteta veroja eikä maksuja.

21 §.

Jos joku tekee rangaistavan teon, joka samalla käsittelee tähän lakiin sisältyvän tai sen nojalla annetun rauhoitusmääräyksen rikkomisen, on rangaistusta määrättäessä teko katsottava tehdyksi erittäin raskauttavissa olosuhteissa, ellei syytetyn harkita omatta syyttään olleen tietämättömän rauhoituksesta.

Jos joku muuten rikkoo edellä tarkoitettua rauhoitusmääräystä, joka oli tai jonka olisi pitänyt olla hänen tiedossaan, tai 14 §:ssä olevaa säännöstä, rangaistakoon enintään kolmellakymmenellä päiväsakolla. Samalla tavalla rangaistaan sitä, joka ostaa tai vastaanottaa jotakin, jonka

hän tiesi tai jonka hänen olisi pitänyt tietää saaduksi sellaista määräystä rikkomalla.

Yksinomaan 3 §:ssä mainittujen järjestyssääntöjen taikka ulkosalla ilmoittamista koskevan kiellon rikkomisesta olkoon rangaistus enintään kymmenen päiväsakkoa.

Rikokset, joista tässä pykälässä puhutaan, on virallisen syyttäjän pantava syytteen.

22 §.

Mitä tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä rikkomalla on saatu tai sen arvo on tuomittava menetetyksi.

23 §.

Mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 11 §:ssä ja metsästyksestä annetussa asetuksessa säädetään vartijain ja muiden henkilöiden oikeudesta todistaa eräissä tapauksissa sovellettakoon myöskin, milloin kysymys on tämän lain tai sen nojalla annetun määräyksen rikkomisesta.

24 §.

Luonnonsuojelutoiminnan järjestämistä ja valvontaa varten voidaan asettaa ylimääräiselle palkkauskannalle erityinen viranomainen.

25 §.

Tämä laki tulee voimaan

Laki

metsästyksestä lokakuun 20 päivänä 1898 annetun asetuksen eräiden pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten metsästyksestä lokakuun 20 päivänä 1898 annetun asetuksen 10, 11, 14, 17, 18, 25 ja 31 § näin kuuluviksi:

10 §.

Jos joku missä hyvänsä sattumalta tapaa vahinkoeläimen valloillansa, saa hän sen tappaa tahi ottaa kiinni ja pitää, mikäli se ei ole vastoin niitä määräyksiä, jotka ovat voimassa eläinten rauhoittamisesta suojelualueella, tai määrätyn eläinlajin rauhoittamista koskevaa säännöstä, joka on annettu luonnonsuojelulain nojalla.

Vahinkoeläimiä tämän pykälän mukaan ovat karhu, susi, ilves, ahma, laatokanhylje, maakotka, huuhkaja, kanahaukka ja varpushaukka.

11 §.

Karhua, sutta, ilvestä ja ahmaa olkoon jokaisella lupa metsästää toisenkin tiluksilla, missä niitä tavataan; älköön kuitenkaan sitä varten käytettävä pyyntilaitosta tahi myrkytettyä syöttiä ilman maanomistajan lupaa. Jos joku on kiertänyt pesässä olevan karhun, olkoon hänellä yksin oikeus jatkaa metsästystä. Karhun ja ilveksen metsästämisestä valtiolle kuuluvalla maalla olkoon voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

Jos sellaisen luvallisen metsästyksen kautta toisen maalla, kuin tässä sekä 12 §:ssä sanotaan, viljelys, metsä, aita tahi muu semmoinen omaisuus vahingoittuu, antakoon metsästäjä maanomistajalle tahi haltijalle täyden korvauksen siitä vanhingosta.

14 §.

Muut hyödylliset otukset ovat rauhoitettuja alla mainittuina aikoina, nimittäin:

1. Joutsen, naarashaahka ja saman vuoden haahkanpoikkanen, ristisorsa, herna, naarasfasaani ja viiriäinen koko vuoden.

2. Heinäsorsa, haapana, jouhisorsa, tavi, heinätavi ja lapasorsa, telkkä, hanhi, iso- ja pikkukoskelo saaristossa, lunni, nokikana ja kuovit, lehtokurppa, heinäkurppa ja taivaanvuohet maaliskuun 1 päivän alusta heinäkuun 31 päivän loppuun saakka.

3. Pilkkasiipi eli kolso, merilintu, jouhisotka, tunturisotka, punasotka ja alli maaliskuun 1 päivän alusta heinäkuun 31 päivän loppuun saakka.

4. Koirashaahka maaliskuun 1 päivän alusta toukokuun 31 päivän loppuun saakka.

5. Peltopyy marraskuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun saakka.

6. Naarasmetso eli koppelo ja naarasteeri joulukuun 1 päivän alusta elokuun 14 päivän loppuun saakka.

7. Koirasmetso ja koirasteeri sekä metsäkana ja kiiruna maaliskuun 1 päivän alusta elokuun 14 päivän loppuun saakka.

8. Pyy maaliskuun 1 päivän alusta syyskuun 30 päivän loppuun saakka.

9. Koirasfasaani joulukuun 1 päivän alusta syyskuun 30 päivän loppuun saakka.

10. Räkättirastas maaliskuun 1 päivän alusta kesäkuun 30 päivän loppuun saakka.

11. Peura koko vuoden.

12. Jänis maaliskuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun saakka.

Saaristossa olkoon lupa rauhoitusaikana-kin toukokuun 15 päivän loppuun saakka ampua allleja sekä iso- ja pikkukoskeloja.

17 §.

Rauhoitettujen lintujen munia älköön pesästä otettako tahi hävitettävä. Maatalous-

ministeri on kuitenkin oikeutettu antamaan luvan rauhoitettujen vesilintujen munien ottamiseen paikoissa, missä tällaisia lintuja munien vuoksi järkipärisesti hoidetaan.

18 §.

Eläinten rauhoituksesta suojelualueilla, joita on muodostettu luonnonsuojelulain nojalla, sekä eräiden sellaisten eläinten rauhoittamisesta, joita edellä ei ole julistettu rauhoitetuiksi, säädetään sanotussa laissa tai sen nojalla annetuissa määräyksissä.

25 §.

Joka Suomessa on tappanut suden tai ahman, saakoon yleisistä varoista palkinnon, nimittäin sudesta neljäsataa ja ahmasta kaksisataa markkaa sekä näiden eläinten poikasista puolet sanotuista määristä.

31 §.

Joka luvatta pyytää, tappaa, haavoittaa tai muuten metsästää tai häiritsee otuksia niiden rauhoitusajalla tai luvottomasti koiralla metsästää kielletyllä ajalla tai pesästä ottaa tai hävittää rauhoitettujen lintujen munia, sakotettakoon enintään viisisataa markkaa. Jos otus on hirvi, olkoon sakko vähintään viisisataa ja enintään viisihattua markkaa.

Otus ja munat, jotka näin saadaan, tai niitten arvo menevät kruunulle, milloin metsästysoikeuden haltija itse on tehnyt sen rikoksen tai saalis on hirvi tai kaiken vuotta rauhoitettu otus, mutta muussa tapauksessa metsästysoikeuden haltijalle.

Tämä laki tulee voimaan

Helsingissä, 6 päivänä syyskuuta 1922.

Tasavallan Presidentti

K. J. STÄHLBERG.

Opetusministeri *Yrjö Loimaranta.*

**Laki- ja talousvaliokunnan mietintö
N:o 4 luonnonsuojelua koskevan hallituksen esityksen johdosta.**

Eduskunta on pöytäkirjanottein viime syyskuun 12 päivältä lähettänyt edellämainitun hallituksen esityksen n:o 24 Laki- ja talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi, ja saa Laki- ja talousvaliokunta, joka asiaa käsitellessään on kuullut asiantuntijoita ja hankkinut käytettäväkseen esitykseen kuuluvat asiakirjat, tämän johdosta kunnioittaen esittää seuraavaa:

Jokaisessa maassa aikaansaa ihminen muutoksia maan alkuperäisessä luonnossa, ja monessa maassa ovat muutokset käyneet niin perinpohjaisiksi, etteivät asujamat nyt enää voi saada käsitystä kotimaansa laadusta menneinä aikoina. Myös Suomessa tapahtuu tällaista tuhoamista seurauksena asutuksen tihenemisestä, maan yhä laajemmasta viljelemisestä, lisääntyneestä metsänhakkauksesta, maan omistajain nopeammasta vaihtumisesta sekä lisääntyneestä teollisuustoiminnasta.

Vanhemmissa sivistysmaissa on huomattu tarpeelliseksi vastustaa yhä lisääntyvää luonnon raiskausta tai lieventää tämän vaikutuksia ja on luonnonsuojeluliike siellä syvästi juurtunut kansan tietoisuuteen. Viimeisinä vuosikymmeninä on ryhdytty toimenpiteisiin ainakin näytteiden pelastamiseksi tutunomaisista luonnonmuodostuksista tai elollisista luonnontuotteista. Pyritään säilyttämään luonnon muistomerkkejä, jotka todistavat maan geologista syntyä, maakuntatyyppejä, kasvullisuusmuotoja, eläinlajeja ja -yhteiskuntia, osaksi kokonaisia seutuja, osaksi yksityisiä luonteenomaisia esineitä, jotka jo itsestään ovat edustavia. Lisäksi on tahdottu lainsäädännöllä

huolehtia synnyinmaan luonnon hoitamisesta myös sillä tavoin, ettei luonnonihania seutuja aiheuttomasti hävitettäisi ja että tieteellisessä katsannossa arvokkaat esineet säilytettäisiin, aivan samaan tapaan kuin on suojattu historiallisia muistoja, muinaislinnoja, aseita ja pukuja tai kirjallisia todistuskappaleita, ja niinkuin ajan unhotuksesta koetetaan pelastaa kansan kieli, tavat, runot ja sadut.

Varsinainen luonnonsuojelulainsäädäntö eroaa suojametsälainsäädännöstä, joskin molempien tarkoituksena on luonnon suojeleminen sanan laajimmassa merkityksessä. Suojametsälakimääräyksillä säännöstellään metsän ja maan käyttöä suojametsäalueilla, jollaisiksi on julistettu metsiä tunturien metsänrajalla, lentohiekkakentillä, jyrkillä rinteillä y. m., missä metsän häviäminen voi aiheuttaa metsän rajan alenemisen tai tuottaa muuta vahinkoa laajemmallekin alueelle kuin mitä hävitys itsessään käsittää. Luonnonsuojelulainsäädännön tarkoituksena taasen on luonnon tai erinäisten luonnon muodostumisen suojeleminen koskemattomina luonnonpuistoissa tai kansallispuistoissa. Luonnonpuistoissa koetetaan säilyttää joitakin osia luonnosta mahdollisimman muuttumattomassa tilassa, osaksi koska taloudellistenkin suunnitelmien toteuttaminen edellyttää luontaisen kehityksen kulun tuntemista, osaksi koska niiden kautta voidaan antaa jälkimaailmalle niin luotettava kuva kuin mahdollista maasta sellaisena kuin tämä oli ennenkuin vielä ihminen oli alkanut sitä muuttaa. Luonnonpuistoilla on näin ollen etupäässä

tieteellinen tarkoitus ja ovat ne senvuoksi mieluummin sijoitettavat syrjäisille seuduille. Kansallispuistot sensijaan ovat tarkoitetut huviksi ja nautinnoksi kaikille vapaan luonnon ystäville, matkailijoille ja taiteilijoille sekä maan, ilman ja veden elämistön ihailijoille. Kansallispuistojen tulee, vastatakseen tarkoitustaan, olla luonnontähtävyyksistään huomattavia alueita, jotka sijaitsevat yleisten kulkureittien varrella tai ainakin seuduilla, jonne yleensä on helppo päästä. Niiden tulisi kyllä etupäässä olla sellaisia, joissa alkuperäistä luontoa säilytetään niin hyvin kuin se käy päinsä, mutta joissa kuitenkin myös erinäiset siivoamis- ja hoitotoimenpiteet voivat tulla kysymykseen (esim. teiden ja polkujen teko, istuinpaikkojen asettaminen, näköalalinjojen aukaiseminen tai muut hakkuut näköalan aukaisemiseksi y. m.). Ennenkaikkea on kuitenkin se, mikä niissä varsinaisesti on mielenkiintoista, säilytettävä pilaantumattomana, niin ettei esim. alueilta, jotka ikihongikkojen takia ovat kansallispuistoiksi julistetut, keloja tai kuolevia puita poisteta, vaan annetaan niiden seisoa aikansa ja kaatua maahan lahoatakseen.

Suomessa on viime elokuun 11 päivänä annettu suojametsistä erikoinen laki. Myöskin varsinaisen luonnonsuojelun aikaansaamiseksi on meillä vuosikymmenien kuluessa tehty työtä, joskin tulokset lainsäädännön puutteessa ovat jääneet pääasiassa suunnitelmiksi. Niinpä on, mikäli Valiokunta on nähtäväkseen annetuista asiakirjoista saanut tietää, metsähallitus Societas pro Fauna et Flora fennica nimisen seuran aloitteesta määrännyt rauhoitetuksi erikoinen rehevästä ja harvinaisia lajeja sisältävästä kasvillisuudesta tunnetun valtiolle kuuluvan Mallatunturin, joka sijaitsee Enontekiön Kilpisjärvellä, Ruotsin, Norjan ja Suomen valtakuntien rajan yhtymäkohdassa, ja Oulun läänin kuvernöörin kuultuksella marraskuun 13 päivältä 1916 kiel-

letään jokaista 40—400 markan sakon uhalla menemästä tuolle alueelle, muutoin kuin metsänvartijan johdolla, hänelle suoritettavaa palkkiota vastaan, jolloin kävi jän myös on tarkoin noudatettava luonnonsuojelumisesta annettuja määräyksiä. Luonnonpuistojen perustamista varten on yksityisten varoilla sittemmin suoritettu verrattain suuria kustannuksia kysyviä alustavia töitä. Tällöin on havaittu m. m., että suurimmatkin luonnonpuistolle asetettavat vaatimukset täyttää Kuolajärven pitäjän itäosassa Vienanmereen laskevien vesien alueella sijaitseva n. 215 km² laajuisen alue, Kuolajärven luonnonpuisto, joka etäällä kulttuuriväylistä tunturimaisemineen, suojettuine laaksoineen, suuremmoine kurulouhikkoineen, kauniine järvineen, kohisevine koskineen, ikihongikkoineen ja tykyn runtelemine kuusikkoineen sekä harvinaisine kasveineen tarjoo yhteen paikkaan koottuna alkuperäisessä tarvelemättömässä tilassa kaikki mitä Pohjois-Suomi voi tarjota luonnon jäyhää, mahtavaa ja merkilistä.

Etelä-Suomessa ovat varsinkin Laatokan Karjala ja Ahvenanmaa seutuja, jotka tavallisen yksitoikkoisen suomalaisen luonnon ohella käsittävät aivan erikoisen mielenkiintoisia kasvillisuusmuodostumia ja ovat siinäkin suhteessa huomattavia, että ne, kuuluu Suomen vanhimpiin asutusalueisiin, voivat antaa jonkunlaisen käsityksen siitä, millainen luonto alkuaan oli niillä seuduilla, joilla kotimainen kulttuuri ensimmäiseksi versoi. Suurin osa Itä-Karjalaa on kuitenkin siihen määrään kulttuurin tarvelemää, ettei siellä yleensä ole tavattavissa sellaisia alueita, joita voisi rauhoittaa luonnonpuistoiksi. Kaukana Venäjän rajalla, Salmin kruununpuiston Leppälän seuduilla Uomaan hoitoalueessa on kuitenkin alue, joka tässä suhteessa vastaa meiköisen suuria vaatimuksia. Alaltaan on se n. 500 ha, ja on siitä osa metsähallituksen toimesta rauhoitettu 10 vuodeksi vuodesta

1916 lukien. Poiketen paikkakunnan yleisesti karusta ja soistuneesta tasankomaastosta on ehdotetulla alueella, johtuen korkeuseroavaisuuksista ja kasvupaikkojen vaihtelevaisuudesta sekä vuorilajien emäksisyydestä, kasvullisuus mitä rehevin ja vaihtelevin.

Luonnonsuojelun kannalta olisi niinkään eräiden Ahvenanmaan osien rauhoittaminen mitä suotavin. Silmiinpistävimmin etelämainen leima on ennen kaikkea sillä rehevällä, lajirikkaalla lehtipuusekametsällä tahi sen kulttuurimuodoilla, puistomaisilla lehtoniityillä, joita tavataan saarilla, kareilla ja niemissä, lahdelmien ääriellä ja lahtien pohjukoiissa. Lehtoniityillä tavataan nimittäin, lukuunottamatta erittäin rehevää, osittain harvinaisia lajeja käsittävää ruohokasvullisuutta, sellaisia jaloja puulajeja kuin tammi, jalava, omenapuu, ruotsin pihlaja, viron pihlaja, vaahtera, saarni, marjakuusi, pähkinäpensas, kaksi orapihlajalajia, oratuomi, tuhkapensas, orapaatsamo, useita ruusulajeja, niiden joukossa pari hyvin harvinaista lajia, sekä oudonlaisen kasvutapansa ja hopeanharmaan kiiltoisen lehvistönsä takia pohjoismaisessa maisemassa perin vieraalta tuntuva tyrnipensas. Tämän rehevän kasvullisuuden on kuitenkin vuosi vuodelta väistyttävä kulttuurin tieltä ja jos kehitys jatkuu, kuten tähän asti, on jonkun ajan kuluu tästä rehevyydestä ainoastaan muisto jälellä.

Kansallispuistojen luokkaan kuuluvia puistoja on etupäässä metsähallituksen toimesta nyttemmin useita. Tunnetuimpia ja vanhimpia niistä ovat Imatran ja Punkaharjun puistot. Erikoista huomiota on viime vuosina saanut Pielisjärven rannalla sijaitseva Kolin puisto, alaltaan 1,132 ha.

Helmikuun 13 päivänä 1914 on metsähallitus määrännyt, että Suomusjärven hoitoalueeseen kuuluva Pamilon kosken ja Kuusamon kosken alue, kaikkiaan 318 ha, on toistaiseksi kaikilta hak-

kauksilta ja metsänhoidollisilta toimenpiteiltä rauhoitettava.

Huhtikuun 11 päivänä 1913 määräsi metsähallitus niinkään 1,185 ha suuruisen alueen Korpiselän hoitoalueessa Tolvajärven kylän seuduilla täydellisesti rauhoitettavaksi.

Vahvistaessaan taloussuunnitelmia on metsähallitus sen lisäksi määrännyt useimmissa hoitoalueissa huomattavia paikkoja ja metsiköitä halkkauksilta rauhoitettavaksi enintään 10 vuodeksi, joksi ajaksi taloussuunnitelmat ovat vahvistetut. Huomattavin metsähallituksen rauhoittamista alueista on Saarijärven hoitoalueen Pyhähäkin kruununpuistossa sijaitseva vanha petäjikkö.

Edellisten lisäksi on valtion metsäkomitea suunnitellut kansallispuistoiksi Kemi-joen länsipuolella, Tervolan ja Rovaniemen pitäjien rajalla olevan Pisavaaran ja Kuusamon—Kuolajärven Oulankajokialueen, minkä ohessa myöskin Pallastunturin seutu voisi tulla kysymykseen kansallispuistona.

Kuten edellä esitetystä katsauksesta Suomen luonnonsuojelutyön vaiheisiin havaitaan, on täällä tehty laajoja esitöitä luonnonsuojelun aikaansaamiseksi. Jotta nämä toimenpiteet eivät jäisi tuloksettomiksi, on saatava aikaan lainsäädäntö, joka turvaa niiden jatkuvan säilymisen ja tekee mahdolliseksi luonnonsuojelutyön edelleen kehittämisen.

Valiokunnan mielestä vastaa käsiteltävänä oleva esitys pääkohdiltaan niitä vaatimuksia, jotka puhenealaiselle lainsäädännölle on asetettava. Lakiehdotuksien yksityiskohtiin Valiokunta sitä vastoin ehdottaa tehtäväksi joukon muutoksia, joista eräät kuitenkin ovat vain muodollisia laadultaan.

Luonnonsuojelulaki.

5 §.

Valiokunta ehdottaa 5 §:stä poistetta-

vaksi sanan „vähäinen”, koska Valiokunnan mielestä urheilukalastuksesta ja -metstäytyksestä, joita eräissä tapauksissa olisi puheenalaisillakin alueilla sallittava, voitaisiin kantaa korkeahkokin maksu. Sen sijaan olisi Valiokunnan mielestä luonnonpoistoissa käymisestä otettava korkeintaan aivan vähäinen maksu, ja mitä tulee kansallispuistoihin, tulisi pääsyn niihin yleensä olla vapaa.

7 §.

Jotta 7 §:n säännöksiä ei voitaisi tulkita niin, että pykälässä tarkoitettujen järjestyssääntöjen antaminen voitaisiin uskoa myöskin paikallisille alemmille virkailijoille, on Valiokunta tehnyt sanottuun pykälään muutoksen, jonka mukaan mainittu tehtävä on uskottava joko jollekin keskusviranomaiselle tai maaherralle. Samalla on Valiokunta pykälään tehnyt lisäyksen, jossa mainitut viranomaiset veloitetaan kyseenalaisissa asioissa asettumaan yhteistoimintaan luonnonsuojelua valvovan viranomaisen, jota Valiokunta ehdottaa kutsuttavaksi luonnonsuojeluvalljoiksi, kanssa.

9 §.

Valiokunta on pitänyt tarpeellisena tarkemmin määrätä, miten maaherran on meneteltävä ennenkuin hän saa julistaa yksityisen omistaman alueen rauhoitetuksi, ja on Valiokunta tällöin ollut sitä mieltä, että puheenaolevissa asioissa aina olisi hankittava myös kunnanvaltuuston lausunto. Tätä silmällä pitäen Valiokunta on uudestaan muodostellut 9 §:n 1 momentin.

10 §.

Jotta ei syntyisi epäilyksiä siitä, että maaherran rauhoituspäätöksessä voidaan myös vahvistaa poikkeuksia rauhoitusmääräyksistä omistajan hyväksi, on Valiokunta asiasta ottanut uuden pykälän ehdotukseensa.

13 (12) §.

Rauhoitettujen lintujen joukkoon on Valiokunta 13 §:ssä ehdottanut otettavaksi myös nokikanan, kuovin, räiskän ja naakan, koska nämä linnut Valiokunnan saamien tietojen mukaan eivät ole ainakaan huomattavammassa määrässä vahingollisia, vaan sitä vastoin usein hyödyllisiä ja monessa suhteessa sangen mielenkiintoisia. Puheenaolevan pykälän viimeistä momenttia Valiokunta on muuttanut niin, että lupia rauhoitettujen vesilintujen munien ottamiseen voidaan antaa yksistään Petsamon alueen asukkaille, koska siihen vain Petsamossa on käytännöllistä tarvetta.

15 §.

Kun n. s. paalurautoihin Valiokunnan saamien tietojen mukaan suuressa määrässä tarttuvat myös rauhoitetut ja varsinkin maatalouden kannalta hyödylliset petolinnut, jota paitsi ne ylipäänsä aiheuttavat niihin tarttuneille linnuille kovia kärsimyksiä, on Valiokunta pitänyt tarpeellisena kokonaan kieltää paalurautojen ja muiden umpimähkään toimivien pyydysten käyttämisen.

18 (16) §.

Jottei syntyisi epäilyksiä siitä, että ai-noastaan valtio voi pakkolunastaa alueita tai pakkolunastustoimin saada rajoituksia niiden käyttämisessä kyseenalaisiin tarkoituksiin, on Valiokunta selventänyt 18 (16) §:ää.

19 (17) §.

Kun 19 (17) §:n sanamuoto sellaisena kuin se on esityksessä voisi antaa aiheita käsitykseen, että myös konsertti-, näytelmä-, kokous-, seurojen y. m. s. ilmoitukset olisivat pykälässä säädetyn kiellon alaisia, on Valiokunta tehnyt pykälään muutoksen, joka tekee tällaisen tulkinnan mahdottomaksi.

20 (18) §.

Valiokunta ehdottaa myönnettäväksi luonnonsuojeluvalvojalle valitusoikeuden maaherran päätöksestä, jolla rauhoitus jollain alueella lakkautetaan, jotta saataisiin paremmat takeet siitä, ettei sitä aiheettomasti tehdä.

21 (19) §.

Pitäen silmällä myös kiinnitysten y. m. rasitusten haltijain etuja, ne kun eivät aina voi saada tietoonsa kunnallisia kuulutuksia, on Valiokunta pitänyt tarpeellisena 21 (19) §:ssä ehdottaa määrättäväksi, että siinä mainittu kuulutus on pantava myös virallisiin lehtiin.

23 (21) ja 24
(22) §§.

Paalurautojen kieltäminen aiheuttaa vastaavan lisäyksen tekemisen 23 (21) ja 24 (22) §:ään.

Metsästyslaki.

14 §.

Valiokunta on lisännyt niiden lintujen joukkoon, jotka koko vuoden ovat rauhoitettuna, myös Petsamossa elävän lunnin, koska se on jo kovin harvinainen ja luonnontieteellisen mielenkiintoisuutensa vuoksi ansaitsee suojelusta. 14 §:n 3 kohdassa mainittua rauhoitusaikaa pitää Valiokunta liian lyhyenä, jonka vuoksi Valiokunta ehdottaa sitä pidennettäväksi elokuun loppuun. Myös pitää Valiokunta koskeloille ja koirashaahkalle ehdotettua rauhoitusaikaa riittämättömänä, minkä vuoksi sitäkin ehdotetaan pidentettäväksi. Kun peltopyyt ovat maassa

suuresti vähentyneet, ehdottaa Valiokunta niiden rauhoitusaikaa niin pitennettäväksi, että niiden metsästys olisi luvallinen vain yhden kuukauden ajan syksyllä. Siihen nähden että jänikset saattavat varsinkin puutarhoissa tehdä huomattavia tuhoja, on Valiokunta 14 §:n 1 momentin 12 kohtaan tehnyt lisäyksen, jonka mukaan jäniksen saa rauhoitusaikanakin tappaa omassa puutarhassaan. Mitä tulee 14 §:n loppumomenttiin, on Valiokunta hiukan lyhentänyt siinä mainittua metsästysaikaa, jotta useat aikaiseen pesivät linnut saisivat pesimisaikanaan olla rauhassa, mutta on, silmälläpitäen saaristoväestön tarpeita, samalla lisännyt momentissa mainittujen lintujen lukua.

17 §.

Valiokunta on 17 §:ään ottanut luonnonsuojelulain 13 §:n viimeistä momenttia vastaavan ilsämomentin.

31 §.

Lakiehdotuksen sakkorangaistusmääräykset Valiokunta ehdottaa voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti ilmaistaviksi päiväsakkoina.

32 §.

Valiokunnan 32 §:ään ehdottama lisäys johtuu 14 §:än 1 momentin 12 kohtaan tehdystä lisäyksestä.

Edellä esitetyn nojalla Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Luonnonsuojelulaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään näten:

1 LUKU.

Luonnonsuojelu valtiolle kuuluvalla alueella.

1 §.

Tasavallan presidentti voi (*poist.*) edus-

kunnan suostumuksella, päättää, että määrätty valtiolle kuuluva alue on, sen luonnon säilyttämiseksi koskemattomana, erotettava yleiseksi suojelualueeksi.

Samassa järjestyksessä voidaan myöskin muodostaa erityinen suojelualue luonnon-

kauniin tai muuten luontonsa puolesta huomattavan paikan säilyttämiseksi vastaisuutta varten sellaisenaan taikka jonkin eläin- tai kasvillaan rauhoittamiseksi.

2 §.

Yleisellä suojelualueella olkoon, 4 ja 8 §:n säännöksistä johtuvien poikkeuksien, kielletty:

maan ottaminen viljelykseen ja metsänhakkuu,

eläinten laiduntaminen,

kivennäislöydösten ja vesivoiman käyttäminen,

mullan, turpeen, hiekan ja saven ottaminen sekä kivien piirteleminen ja louhiminen,

kaikenlaisten eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen, niin myös pesien, munien, mädin, kasvien, elävien ja kuolleiden kasviosien sekä kivennäisten ottaminen ja vahingoittaminen.

Asetuksella määrätään kussakin tapauksessa, missä suhteessa erityinen suojelualue on oleva rauhoitettu.

3 §.

Erityisissä järjestyssäännöissä voidaan antaa määräyksiä siitä, mitä suojelualueella kävijäin on noudatettava. Sellaisissa järjestyssäännöissä voidaan myöskin kieltää liikkuminen suojelualueella tai määrättyllä osalla siitä.

4 §.

Asetuksella voidaan säätää sellaisia poikkeuksia 2 §:ssä mainituista kielloista, jotka yleisellä suojelualueella tai sen lähistöllä asuvan väestön tai paimentolaislappalaisten edun kannalta taikka muuten voidaan havaita tarpeellisiksi.

5 §.

Suojelualueella käymisestä voidaan määrätä (poist.) maksu, niin myös luvasta harjoittaa siellä metsästystä tai kalastusta,

jos tämä 4 §:n nojalla jossakin tapauksessa sallittaisiin.

6 §.

Jos valtiolle kuuluvalla alueella tavataan yksityinen puu tai puuryhmä taikka muu luonnonmuodostuma, jonka säilyttämällä on merkitystä tieteen tai erikoisuutensa kannalta, voi se viranomaisen, jolle alueen yllävalvonta on uskottu, sen käyttämisestä vahvistetun suunnitelman estämättä rauhoittaa mainitun luonnonmuostomerkin.

7 §.

Tasavallan presidentti määrää, minkä keskusviranomaisen tai maaherran toimena suojelualueen silmälläpito on oleva. Tämän viranomaisen tulee suojeluasioissa olla yhteistoiminnassa luonnonsuojeluvalvojan kanssa, sillä tavoin kuin asetuksella tarkemmin määrätään. Sen asiana on myöskin 3 §:ssä mainittujen järjestyssääntöjen antaminen.

8 §.

Rauhoitusmääräys, josta tässä luvussa puhutaan, älköön rajoittako sellaista yksityisen oikeutta, joka ennen rauhoittamista on saavutettu.

2 LUKU.

Luonnonsuojelu yksityiselle kuuluvalla alueella.

9 §.

Jos maanomistaja tahtoo hänelle kuuluvalla tilalla muodostaa suojelualueen 1 §:n 2 momentissa mainittua tarkoitusta varten, antakoon siitä maaherralle hakemuksen ynnä todistuksen omistusoikeudestaan ja selvän selitelmän kysymyksessä olevan alueen rajoista. Hakemuksesta hankkikoon maaherra luonnonsuojeluvalvojan lausunnon. Jos tämä katsoo ehdotetun suojelualueen muodostamisen edistävän huomatta-

vaa yleistä etua ja puoltaa hakemusta, voi maaherra, sittenkuin asianomainen kunnanvaltuusto on antanut asiassa lausunnon, määrätä alueen rauhoitetuksi päätöksellä, jossa on tarkoin mainittava, missä suhteessa se on oleva rauhoitettu. Sittenkuin päätös on kuulutettu, on siitä maaherran toimesta tehtävä merkintä maarekisteriin, jota paitsi suojelualue on merkittävä tilan kartalle.

Mitä edellä sanotaan, sovellettakoon myöskin, milloin useat maanomistajat, joiden alueet ovat rajakkain, tahtovat niistä muodostaa yhteisen suojelualueen.

10 §.

Maaherran rauhoittamispäätöksessä voidaan omistajan hyväksi vahvistaa sellaisia poikkeuksia rauhoitusmääräyksistä, joita luonnonsuojeluvalvoja on puoltanut.

11 §.

Rauhoitus, josta 9 §:ssä puhutaan, on oleva voimassa riippumatta siitä, että tila, jolle suojelualue on muodostettu, siirtyy toiselle omistajalle, mutta älköön siihen vedottako sen vahingoksi, joka ennen rauhoittamispäätöksen kuuluttamista on saanut oikeuden jollakin tavalla käyttää rauhoitettua aluetta.

Jos joku, joka ennen rauhoittamispäätöksen kuuluttamista on saanut panttioikeuden tilaan, jota päätös koskee, tai oikeuden verotuloon sellaisesta tilasta, katsoo rauhoituksen vaarantavan hänen etuaan, hakekoon oikeudessa kuuden kuukauden kuluessa kuuluttamisesta lukien, omistajalle otetuina haastein, rauhoitusta kumottavaksi. Jos silloin saatetaan todennäköiseksi, että rauhoitus vähentää tilan myyntiarvoa niin, että hakijan oikeus voi tulla loukatuksi, tulee oikeuden kumota rauhoitus ja velvoittaa omistaja korvaamaan hakijan kustannukset.

12 §.

Yksityisen tiluksilla voidaan sellainen luonnonmuistomerkki, josta 6 §:ssä puhutaan, rauhoittaa soveltamalla vastaavasti 9 ja 11 §:n säännöksiä.

3 LUKU.

Erityisiä säännöksiä.

13 §.

Seuraavat linnut ynnä niiden pesät ja munat olkoot aina rauhoitettuja, nimittäin: kurki, tuonenkurjet, haikarat, *nokikana*, *kuovit*, töyhtöhyppä, viklat ja muut kahlaajat, uikut, ruokki, kiislat, lokit, tiirat, myrskylintu ja räiskät, haarahaukat, hiirihaukka, piekanahaukka, mehiläishaukka, suohaukat, tornihaukka, nuolihaukka ja punajalkahaukka, lapinpöllö, sarvipöllö, suopöllö, helmipöllö ja varpuspöllö, tikat, käki, käenpiika, sininärhi, harjalintu, mehiläissyöjä, jäälintu, kehrääjä ja tervapääskynen, peltovaris, *naakka*, pähkinähakkinen, kuhankeittäjä ja kottarainen sekä rastaat, tilhi ja muut pikkulinnut.

Samalla tavalla suojattuja ovat lepäkot, siili ja siipiorava.

Rauhoitus, josta 1 momentissa puhutaan, ei koske (*poist.*) lehtokurppaa, heinäkurppaa, taivaanvuohia eikä räkättirastasta eikä myöskään merilokkia, isolokkia, lepinkäisiä eikä kotivarpusta.

Tieteellistä tarkoitusta varten tai jos jokin edellä luetelluista eläinlajeista on jollakin paikkakunnalla ylenmäärin lisääntynyt taikka muuten (*poist.*) osottautunut vahingolliseksi, voi maaherra, kuultuaan luonnonsuojeluvalvojaa, myöntää poikkeuksia tässä säädetystä rauhoituksesta.

Metsästyskelpoisten eläinten rauhoittamisesta on erikseen säädetty.

Mitä Petsamon alueen asukkaiden oikeudesta ottaa merilintujen munia on säädetty, olkoon voimassa myöskin 1 momentissa mainittuihin vesilintuihin nähden.

14 §.

Harvinaista eläimiä, joita ei 13 §:ssä eikä metsästyksessä annettujen säännösten yhteydessä ole rauhoitettu, voidaan asetuksella rauhoittaa koko maassa tai määrätyssä osassa maata.

Mitä edellä sanotaan ei kuitenkaan koske sutta ja ahmaa ja on voimassa karhun ja ilveksen suhteen vain valtiolle kuuluvalla maalla, joka ei ole yksityisen henkilön hallinnassa.

Harvinaisista luonnonvaraisista pensaista, varvuista, ruohoista, heinistä ja muista pienemmistä kasveista olkoon sama laki kuin 1 momentissa on eläimistä säädetty.

Rauhoittaminen, josta 1 ja 3 momentissa puhutaan, älköön estäkö maan käyttämistä viljelys- ja rakentamistarkoituksiin.

15 §.

Paalurautojen ja muiden sellaisten umpimähkään toimivien pyydysten käyttäminen, jotka ovat omiaan pyydystämään 13 §:n mukaan rauhoitettuja lintuja, on kielletty. Kenellä tahansa olkoon lupa hävittää tai ottaa pois sellainen pyydys.

16 §.

Älköön kukaan myykö, pitäkö kaupan tai käyttäkö koristeena sellaisten Suomessa tavattavien lintujen nahkoja tai sulkia, jotka tämän lain tai muiden säännösten mukaan ovat aina rauhoitettuja. Tämä kiello koskee myöskin sellaisten lintujen ulkomailla tuotuja nahkoja ja sulkia.

17 §.

Kunnan, seurakunnan, laitoksen tai sääteän omistama maa katsotaan tässä laissa yksityiselle kuuluvan maan veroiseksi. Kruunun talon katsotaan kuuluvan sen asukkaalle.

18 §.

Valtiolla olkoon oikeus suojelemaan luonnonmuistomerkkien muodostamista varten pakkolunastaa kiin-

teää omaisuutta sekä pakkolunastustoimin määrätä rajoituksia omistajan oikeuteen käyttää sellaista omaisuutta.

Jos syntyy kysymys pakkolunastuksesta luonnonnsuojelua varten, voi maaherra väliaikaisesti, enintään kuudeksi kuukaudeksi, kieltää kiinteistön sellaisen käyttämisen, joka voisi vaarantaa pakkolunastuksen tarkoitusta. Jos pakkolunastus sittemmin jää sikkseen, olkoon omistajalla oikeus saada korvaus siitä vahingosta, minkä hän kiellon johdosta ehkä on kärsinyt. Korvauksen määrääminen on maaherran asiaana.

19 §.

Ulkopuolella kaupungin tai muun tiheään asutun yhdyskunnan älköön liikeilmoituksia (poist.) ulkosalla sijoitettako muuanne kuin sellaiseen rakennukseen, jota käytetään asuntona taikka liike- tai työhuoneistona.

20 §.

Luonnonnsuojelun yksityisen kiinteistölle muodostetulla suojelealueella tai sellaisella kiinteistöllä olevan luonnonmuistomerkin rauhoituksen voi maaherra, omistajan hakemuksesta, kuultuaan luonnonnsuojeluvallvoja, julistaa osaksi tai kokonaan lakkauteiksi, jos sen säilyttäminen muutuneiden olojen vuoksi ei enään näytä toivottavalta taikka sen havaitaan ehkäisevän tai huomattavasti vaikeuttavan sellaista yritystä, josta on melkoista yleistä hyötyä. Maaherran päätöksen voi luonnonnsuojeluvallvoja ennen valitusajan umpeenkulumista alistaa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi.

Jos suojelealue tai sellainen maa, jolla rauhoitettu luonnonmuistomerkki sijaitsee, on määrätty pakkolunastettavaksi, voi maaherra julistaa luonnonnsuojelun pakkolunastettavalla alueella lakkauteiksi, kun sen säilyttäminen katsotaan pakkolunastuksen tarkoitukseen soveltumattomaksi tai muuten tarkoitustaan vastaamattomaksi.

Luonnonsuojelun lakkauttamisesta on maaherran toimesta merkintä tehtävä maarekisteriin.

21 §.

Presidentin päätös alueen erottamisesta suojelualueeksi on julaistava niinkuin asetusten julkaisemisesta on säädetty.

Järjestyssäännöt, joista puhutaan 3 §:ssä, on painettava virallisiin lehtiin sekä julkipantava sopivaan paikkaan kysymyksessä olevalla suojelualueella.

Maaherran päätös suojelualueen muodostamisesta yksityiselle kuuluvalle kiinteistölle tai luonnonsuojelun lakkauttamisesta sellaisella alueella kuulutetaan niinkuin kunnallisista kuulutuksista on säädetty. *Tiedonanto päätöksestä painetaan sen ohella virallisiin lehtiin.*

Yksityisen luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta *kuulutetaan niinkuin 3 momentin 1 lauseessa sanotaan.*

22 §.

Maaherralle tehdystä rauhoitushakemuksesta sekä maaherran sellaiseen hakemukseen antamasta päätöksestä ei suoriteta veroja eikä maksuja.

23 §.

Jos joku tekee rangaistavan teon, joka samalla käsittää tähän lakiin sisältyvän tai sen nojalla annetun rauhoitusmääräyksen rikkomisen, on rangaistusta määrättäessä teko katsottava tehdyksi erittäin raskauttavissa olosuhteissa, ellei syytetyn harkita omatta syyttään olleen tietämättömän rauhoituksesta.

Jos joku muuten rikkoo edellä tarkoitettua rauhoitusmääräystä, joka oli tai

jonka olisi pitänyt olla hänen tiedossaan, tai 16 §:ssä olevaa säännöstä, rangaistakoon enintään kolmellakymmenellä päiväsakolla. Samalla tavalla rangaistaan sitä, joka ostaa tai vastaanottaa jotakin, jonka hän tiesi tai jonka hänen olisi pitänyt tietää saaduksi sellaista määräystä rikkomalla.

Yksinomaan 3 §:ssä mainittujen järjestyssääntöjen taikka 15 §:ssä tarkoitettujen pyydysten käyttämistä tai ulkosalla ilmoittamista koskevan kiellon rikkomisesta olkoon rangaistus enintään kymmenen päiväsakkoa.

Rikokset, joista tässä pykälässä puhutaan, ovat virallisen syytteen alaiset.

24 §.

Mitä tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä rikkomalla on saatu tai sen arvo on tuomittava menetetyksi, *niin myös pyydys, josta 15 §:ssä puhutaan.*

25 §.

Mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 11 §:ssä ja metsästyksestä annetussa asetuksessa säädetään vartijain ja muiden henkilöiden oikeudesta todistaa eräissä tapauksissa, sovellettakoon myöskin, milloin kysymys on tämän lain tai sen nojalla annettun määräyksen rikkomisesta.

26 §.

Luonnonsuojeluvälvoja saa toimestaan vuotuisen palkkion.

27 §.

Tämä laki tulee voimaan

L a k i

metsästyksestä lokakuun 20 päivänä 1898 annetun asetuksen eräiden pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten metsästyksestä lokakuun 20 päivänä 1898 annetun asetuksen 10, 11, 14, 17, 18, 25, 31 ja 32 § näin kuuluviksi:

10 §.

Jos joku missä hyvänsä sattumalta tapaa vahinkoeläimen valloillansa, saa hän sen tappaa tahi ottaa kiinni ja pitää, mikäli se ei ole vastoin mitään määräyksiä, jotka ovat voimassa eläinten rauhoittamisesta suojelualueella, tai määrätyn eläinlajin rauhoittamista koskevaa säännöstä, joka on annettu luonnonsuojelulain nojalla.

Vahinkoeläimiä tämän pykälän mukaan ovat karhu, susi, ilves, ahma, (poist.), hylje, maakotka, huuhkaja, kanahaukka ja varpushaukka.

11 §.

Karhua, sutta, ilvestä ja ahmaa olkoon jokaisella lupa metsästää toisenkin tiluksilla, missä mitään tavataan; älköön kuitenkaan sitä varten käytettävä pyydystä tahi myrkytettyä syöttiä ilman maanomistajan lupaa. Jos joku on kiertänyt pesässä olevan karhun, olkoon hänellä yksin oikeus jatkaa metsästystä. Karhun ja ilveksen metsästämisestä valtiolle kuuluvalla maalla olkoon voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

Jos sellaisen luvallisen metsästyksen kautta toisen maalla, kuin tässä sekä 12 §:ssä sanotaan, viljelys, metsä, aita tahi muu semmoinen omaisuus vahingoittuu, antakoon metsästäjä maanomistajalle tahi haltijalle täyden korvauksen siitä vanhingosta.

14 §.

Muut hyödylliset otukset ovat rauhoitettuja alla mainittuina aikoina, nimittäin:

1. Joutsen, naarashaahka ja saman vuoden haahkanpoikanen, ristisorsa, *lunni*,

herna, naarasfasaani ja viiriäinen koko vuoden.

2. Heinäsorsa, haapana, jouhisorsa, tavi, heinätavi ja lapasorsa, telkkä, hanhi, (poist.) lehtokurppa, heinäkurppa ja taivaanvuohet maaliskuun 1 päivän alusta heinäkuun 31 päivän loppuun (poist.).

3. Pilkkasiipi eli kolso, meriteeri, jouhisotka, tunturisotka, punasotka ja allit, *näin myös iso- ja pikkukoskelo saaristossa*, maaliskuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun (poist.).

4. Koirashaahka maaliskuun 1 päivän alusta kesäkuun 9 päivän loppuun (poist.).

5. Peltopyy lokakuun 15 päivän alusta syyskuun 15 päivän loppuun (poist.).

6. Naarasmetso eli koppelo ja naarasteeri joulukuun 1 päivän alusta elokuun 14 päivän loppuun (poist.).

7. Koirasmetso ja koirasteeri sekä metsäkana ja kiiruna maaliskuun 1 päivän alusta elokuun 14 päivän loppuun (poist.).

8. Pyy maaliskuun 1 päivän alusta syyskuun 30 päivän loppuun (poist.).

9. Koirasfasaani joulukuun 1 päivän alusta syyskuun 30 päivän loppuun (poist.).

10. Räkättirastas maaliskuun 1 päivän alusta kesäkuun 30 päivän loppuun (poist.).

11. Peura koko vuoden.

12. Jänis maaliskuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun (poist.); kuitenkin olkoon hedelmä- ja kasvitarhanviljelijällä oikeus tänäkin aikana tappaa jäniksiä hedelmä- tai kasvitarhassaan, mutta näin hankittua saalista älköön pidettävä kauppan.

Saaristossa olkoon lupa rauhoitusaikana huhtikuun 30 päivän loppuun (poist.) ampua telkkiä, kolsoja, meriteeriä, jouhi-

sotkia, tunturisotkia, alleja sekä iso- ja pikkukoskeloja.

17 §.

14 §:ssä rauhoitettujen lintujen munia alkoon pesästä otettako tahi hävitettävä. Maatalousministeri on kuitenkin, *kuultuaan luonnonsuojeluvalvojaa*, oikeutettu antamaan luvan rauhoitettujen vesilintujen munien ottamiseen paikoissa, missä tällaisia lintuja munien vuoksi järkipärisesti hoidetaan.

Asetuksella voidaan Petsamon alueen asukkaille myöntää oikeus määrätyn ehdoin ottaa sellaisten merilintujen munia, jotka muuten ovat rauhoitettuja.

18 §.

Eläinten rauhoituksesta suojelualueilla, joita on muodostettu luonnonsuojelulain nojalla, sekä eräiden sellaisten eläinten rauhoittamisesta, joita edellä ei ole julistettu rauhoitetuiksi, säädetään sanotussa laissa tahi sen nojalla annetuissa määräyksissä.

25 §.

Joka Suomessa on tappanut suden tai ahman, saakoon yleisistä varoista palkinnon,

nimittäin sudesta neljäsataa ja ahmasta kaksisataa markkaa sekä näiden eläinten poikasista puolet sanotuista määristä.

31 §.

Joka luvatta pyytää, tappaa, haavoittaa tahi muuten metsästää tahi häiritsee otuksia niiden rauhoitusajalla tahi luvattomasti koiralla metsästää kielletyllä ajalla tahi pesästä ottaa tahi hävittää rauhoitettujen lintujen munia, *rangaistakoon enintään viidelläkymmenellä päiväsakolla*. Jos otus on hirvi, olkoon *rangaistus* vähintään *viisikymmentä päiväsakkoa*.

Otus ja munat, jotka näin saadaan, tahi niiden arvo menevät kruunulle, milloin metsästysoikeuden haltija itse on tehnyt sen rikoksen tahi saalis on hirvi tai kaiken vuotta rauhoitettu otus, mutta muussa tapauksessa metsästysoikeuden haltijalle.

32 §.

Joka rikkoo 20 §:n määräyksiä tai 14 §:n 12 kohdassa mainittua myyntikieltoa, rangaistakoon enintään kahdelläkymmenellä päiväsakolla ja menettäkään otuksen.

Tämä laki tulee voimaan

Helsingissä, 15 päivänä marraskuuta 1922.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja A. Tulenheimo, varapuheenjohtaja Lahdensuo, jäsenet Bengs, Broända, Itkonen, A. Jaskari, Junes, Junnila, A. Kallio, V. Korhonen, Mäkelin (osittain),

Nikkanen, Tarkkanen (osittain), Tolonen, Typpö, J. Vainio ja Welling sekä osittain varajäsenet Aronen, Kauranen, Makkonen ja Tanttu.

**Suuren valiokunnan mietintö N:o 25
luonnonsuojelua koskevan hallituksen esityksen johdosta.**

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä N:o 4 olevia lakiehdotuksia sellaisinaan ja saa siis kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi kysymyksessä olevat lakiehdotukset.

Helsingissä, 23 päivänä marraskuuta 1922.

**Suuren valiokunnan mietintö N:o 25 a
luonnonsuojelua koskevan hallituksen esityksen johdosta.**

Asian toisessa käsittelyssä on Eduskunta hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnössä N:o 25 sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä N:o 4 valmistellun, hallituksen esitykseen N:o 24 sisältyvän toisen lakiehdotuksen suuren valiokunnan päättämässä muodossa muuten paitsi että oli päättänyt muuttaa sanotun lakiehdotuksen

14 §:n 2) kohdan lopussa olevat sanat „heinäkuun 31 päivän loppuun” sanoiksi „elokuun 14 päivän loppuun”, sekä

saman pykälän 6) ja 7) kohdan lopussa olevat sanat „elokuun 14 päivän loppuun” sanoiksi „elokuun 31 päivän loppuun”,

mitäpaitsi Eduskunta oli hyväksynyt puheenaolevan pykälän loppuun lisättäväksi näin kuuluvan uuden momentin:

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen pitäjissä sekä Petsamon väliaikaisessa kihlakunnassa on riekon ja kiirunan pyynti sallittu maaliskuun 31 päivän loppuun saakka.”

Kun asia Eduskunnan päättämien muutosten johdosta toistamiseen on ollut suuren valiokunnan käsiteltävänä, on suuri valiokunta yhtynyt Eduskunnan päätökseen muuten paitsi että on päättänyt ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi kysymyksessäolevan lakiehdotuksen 14 §:n näin kuuluvana:

14 §.

Muut hyödylliset otukset ovat rauhoitettuja alla mainittuina aikoina, nimittäin:

1. Joutsen, naarashaahka ja saman vuoden haahkanpoikanen, ristisorsa, lunki, herna, naarasfasaani ja viiriäinen koko vuoden.

2. Heinäsorsa, haapana, jouhisorsa, tavi, heinätavi ja lapasorsa, telkkä, hanhi, lehto-

kurppa, heinäkurppa ja taivaanvuohet maaliskuun 1 päivän alusta *heinäkuun 31 päivän loppuun.*

3. Pilkkasiipi eli kolso, meriteeri, jouhisotka, tunturisolka, punasotka ja allii, niin myös iso- ja pikkukoskelo saaristossa. maaliskuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun.

4. Koirashaahka maaliskuun 1 päivän alusta kesäkuun 9 päivän loppuun.

5. Peltopyy lokakuun 15 päivän alusta syyskuun 15 päivän loppuun.

6. Naarasmetso eli koppelo ja naarasteeri joulukuun 1 päivän alusta *elokuun 14 päivän loppuun.*

7. Koirasmetso ja koirasteeri sekä metsäkana ja kiiruna maaliskuun 1 päivän alusta *elokuun 14 päivän loppuun.*

8. Pyy maaliskuun 1 päivän alusta syyskuun 30 päivän loppuun.

9. Koirasfasaani joulukuun 1 päivän alusta syyskuun 30 päivän loppuun.

10. Räkättirastas maaliskuun 1 päivän alusta syyskuun 30 päivän loppuun.

11. Peura koko vuoden.

12. Jänis maaliskuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun; kuitenkin olkoon hedelmä- ja kasvitarhanviljällä oikeus tänäkin aikana tappaa jäniksiä hedelmätai kasvitarhassaan, mutta näin hankittua saalista älköön pidettävä kaupana.

Saaristossa olkoon lupa rauhoitusaikana-kin huhtikuun 30 päivän loppuun ampua telkkiä, kolsoja, meriteeriä, jouhisotkia, tunturisolkia, alleja sekä iso- ja pikkukoskeloja.

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen pitäjissä sekä Petsamon väliaikaisessa kihlakunnassa on *metsäkanan* ja kiirunan pyynti sallittu maaliskuun 31 päivän loppuun saakka.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen luonnonsuojelua koskevaksi lainsäädännöksi.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys luonnonsuojelua koskevaksi lainsäädännöksi, ja on Eduskunta, jolle Laki- ja

talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 4, hyväksynyt seuraavat lait:

Luonnonsuojelulaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään täten:

1 LUKU.

Luonnonsuojelu valtiolle kuuluvalla alueella.

1 §.

Tasavallan presidentti voi eduskunnan suostumuksella päättää, että määrätty valtiolle kuuluva alue on, sen luonnon säilyttämiseksi koskemattomana, erottettava yleiseksi suojelualueeksi.

Samassa järjestyksessä voidaan myöskin muodostaa erityinen suojelualue luonnonkauniin tai muuten luontonsa puolesta huomattavan paikan säilyttämiseksi vastaisuutta varten sellaisenaan taikka jonkin eläin- tai kasvilajin rauhoittamiseksi.

2 §.

Yleisellä suojelualueella olkoon, 4 ja 8 §:n säännöksistä johtuvain poikkeuksin, kielletty:

maan ottaminen viljelykseen ja metsänhakkuu,

eläinten laiduntaminen,

kivennäislöydösten ja vesivoiman käyttäminen,

mullan, turpeen, hiekan ja saven ottaminen sekä kivien piirteleminen ja louhiminen,

kaikenlaisten eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen, niin myös pesien, munien, mädin, kasvien, elävien ja kuolleiden kasviosien sekä kivennäisten ottaminen ja vahingoittaminen.

Asetuksella määrätään kussakin tapauksessa, missä suhteessa erityinen suojelualue on oleva rauhoitettu.

3 §.

Erityisissä järjestyssäännöissä voidaan antaa määräyksiä siitä, mitä suojelualueella kävijäin on noudatettava. Sellaisissa järjestyssäännöissä voidaan myöskin kieltää liikkuminen suojelualueella tai määrättyllä osalla siitä.

4 §.

Asetuksella voidaan säätää sellaisia poikkeuksia 2 §:ssä mainituista kielloista, jotka yleisellä suojelualueella tai sen lähistöllä asuvan väestön tai paimentolaislappalaisten edun kannalta taikka muuten voidaan havaita tarpeellisiksi.

5 §.

Suojelualueella käymisestä voidaan määrätä maksu, niin myös luvasta harjoittaa siellä metsästystä tai kalastusta, jos

tämä 4 §:n nojalla jossakin tapauksessa sallittaisiin.

6 §.

Jos valtiolle kuuluvalla alueella tavataan yksityinen puu tai puuryhmä taikka muu luonnonmuodostuma, jonka säilyttämisellä on merkitystä tieteen tai erikoisuutensa kannalta, voi se viranomaisen, jolle alueen ylivalvonta on uskottu, sen käyttämisestä vahvistetun suunnitelman estämättä rauhoittaa mainitun luonnonmuistomerkin.

7 §.

Tasavallan presidentti määrää, minkä keskusviranomaisen tai maaherran toimena suojelualueen silmäiläpito on o'eva. Tämän viranomaisen tulee suojeluasioissa olla yhteistoiminnassa luonnonsuojeluvalvojan kanssa, sillä tavoin kuin asetuksella tarkemmin määrätään. Sen asiana on myöskin 3 §:ssä mainittujen järjestyssääntöjen antaminen.

8 §.

Rauhoitusmääräys, josta tässä luvussa puhutaan, älköön rajoittako sellaista yksityisen oikeutta, joka ennen rauhoittamista on saavutettu.

2 LUKU.

Luonnonsuojelu yksityiselle kuuluvalla alueella.

9 §.

Jos maanomistaja tahtoo hänelle kuuluvalle tilalle muodostaa suojelualueen 1 §:n 2 momentissa mainittua tarkoitusta varten, antakoon siitä maaherralle hakemuksen ynnä todistuksen omistusoikeudestaan ja selvän selitelmän kysymyksessä olevan alueen rajoista. Hakemuksesta hankkikoon maaherra luonnonsuojeluvalvojan lausunnon. Jos tämä katsoo ehdotetun suojelualueen muodostamisen edistävän huomattavaa yleistä etua ja puoltaa hakemusta, voi

maaherra, sittenkuin asianomainen kunnanvaltuusto on antanut asiassa lausunnon, määrätä alueen rauhoitetuksi päätöksellä, jossa on tarkoin mainittava, missä suhteessa se on o'eva rauhoitettu. Sittenkuin päätös on kuulutettu, on siitä maaherran toimesta tehtävä merkintä maarekisteriin, jota paitsi suojelualue on merkittävä tilan kartalle.

Mitä edellä sanotaan, sovellettakoon myöskin, milloin useat maanomistajat, joiden alueet ovat rajakkain, tahtovat niistä muodostaa yhteisen suojelualueen.

10 §.

Maaherran rauhoittamispäätöksessä voidaan omistajan hyväksi vahvistaa sellaisia poikkeuksia rauhoitusmääräyksistä, joita luonnonsuojeluvalvoja on puoltanut.

11 §.

Rauhoitus, josta 9 §:ssä puhutaan, on oleva voimassa riippumatta siitä, että tila, jolle suojelualue on muodostettu, siirtyy toiselle omistajalle, mutta älköön siihen vedottako sen vahingoksi, joka ennen rauhoittamispäätöksen kuuluttamista on saanut oikeuden jollakin tavalla käyttää rauhoitettua aluetta.

Jos joku, joka ennen rauhoittamispäätöksen kuuluttamista on saanut panttioikeuden tilaan, jota päätös koskee, tai oikeuden verotuloon sellaisesta tilasta, katsoo rauhoituksen vaarantavan hänen etuaan, hakekoon oikeudessa kuuden kuukauden kuluessa kuuluttamisesta lukien, omistajalle otetuin haastein, rauhoitusta kumottavaksi. Jos silloin saatetaan todennäköiseksi, että rauhoitus vähentää tilan myyntiarvoa niin, että hakijan oikeus voi tulla loukatuksi, tulee oikeuden kumota rauhoitus ja velvoittaa omistaja korvaamaan hakijan kustannukset.

12 §.

Yksityisen tiluksilla voidaan sellainen luonnonmuistomerkki, josta 6 §:ssä puhu-

taan, rauhoittaa soveltamalla vastaavasti 9 ja 11 §:n säännöksiä.

3 LUKU.

Erityisiä säännöksiä.

13 §.

Seuraavat linnut ynnä niiden pesät ja munat olkoot aina rauhoitettuja, nimittäin: kurki, tuonenkurjet, haikarat, nokikana, kuovit, töyhtöhyppä, viklat ja muut kahlaajat, uikut, ruokki, kiislat, lokit, tiirat, myrskylintu ja räiskät, haarahaukat, hiirihaukka, piekanahaukka, mehiläishaukka, suohaukat, tornihaukka, nuoliuhaukka ja punajalkahaukka, lapinpöllö, sarvipöllö, suopöllö, helmipöllö ja varpuspöllö, tikat, käki, käenpiika, sininärihi, harjalintu, mehiläissyöjä, jäälintu, kehrääjä ja tervapääskyinen, peltovaris, naakka, pähkinähakkinen, kuhankeittäjä ja kottarainen sekä rastaat, tilhi ja muut pikkulinnut.

Samalla tavalla suojattuja ovat lepakot, siili ja siipiorava.

Rauhoitus, josta 1 momentissa puhutaan, ei koske lehtokurppaa, heinäkurppaa, tai vaanvuohia eikä räkättirastasta eikä myöskään merilokkia, isolokkia, lepinkäisiä eikä kotivarpusta.

Tieteellistä tarkoitusta varten tai jos jokin edellä luetelluista eläinlajeista on jollakin paikkakunnalla ylenmäärin lisääntynyt taikka muuten osoittautunut vahingolliseksi, voi maaherra, kuultuaan luonnonsuojeluvalvojaa, myöntää poikkeuksia tässä säädetystä rauhoituksesta.

Metsästyskelpoisten eläinten rauhoittamisesta on erikseen säädetty.

Mitä Petsamon alueen asukkaiden oikeudesta ottaa merilintujen munia on säädetty, olkoon voimassa myöskin 1 momentissa mainittuihin vesilintuihin nähden.

14 §.

Harvinaisia eläimiä, joita ei 13 §:ssä eikä metsästyksestä annettujen säännösten yh-

teydessä ole rauhoitettu, voidaan asetuksella rauhoittaa koko maassa tai määrättyssä osassa maata.

Mitä edellä sanotaan ei kuitenkaan koske sutta ja ahmaa ja on voimassa karhun ja ilveksen suhteen vain valtiolle kuuluvalla maalla, joka ei ole yksityisen henkilön hallinnassa.

Harvinaisista luonnonvaraisista pensaista, varvuista, ruohoista, heinistä ja muista pienemmistä kasveista olkoon sama laki kuin 1 momentissa on eläimistä säädetty.

Rauhoittaminen, josta 1 ja 3 momentissa puhutaan, älköön estäkö maan käyttämistä viljelys- ja rakentamistarkoituksiin.

15 §.

Paalurautojen ja muiden sellaisten umpimähkään toimivien pyydysten käyttäminen, jotka ovat omiaan pyydystämään 13 §:n mukaan rauhoitettuja lintuja, on kielletty. Kenellä tahansa olkoon lupa hävittää tai ottaa pois sellainen pyydys.

16 §.

Älköön kukaan myykö, pitäkö kaupan tai käytäkö koristeena sellaisten Suomessa tavattavien lintujen nahkoja tai sulkia, jotka tämän lain tai muiden säännösten mukaan ovat aina rauhoitettuja. Tämä kielto koskee myöskin sellaisten lintujen ulkomaalta tuotuja nahkoja ja sulkia.

17 §.

Kunnan, seurakunnan, laitoksen tai sääteän omistama maa katsotaan tässä laissa yksityiselle kuuluvan maan veroiseksi. Kruunun talon katsotaan kuuluvan sen asukkaalle.

18 §.

Valtiolla olkoon oikeus suojelualueen muodostamista varten pakkolunastaa kiinteää omaisuutta sekä pakkolunastustoimin määrätä rajoituksia omistajan oikeuteen käyttää sellaista omaisuutta.

Jos syntyy kysymys pakkolunastuksesta luonnonsuojelua varten, voi maaherra väliaikaisesti, enintään kuudeksi kuukaudeksi, kieltää kiinteistön sellaisen käyttämisen, joka voisi vaarantaa pakkolunastuksen tarkoitusta. Jos pakkolunastus sittemmin jää sikseen, olkoon omistajalla oikeus saada korvaus siitä vahingosta, minkä hän kiellon johdosta ehkä on kärsinyt. Korvauksen määrääminen on maaherran asiana.

19 §.

Ulkopuolella kaupungin tai muun tiheään asutun yhdyskunnan älköön liikeilmoituksia ulkosalla sijoitettako muuante kuin sellaiseen rakennukseen, jota käytetään asuntona taikka liike- tai työhuoneistona.

20 §.

Luonnonsuojelun yksityisen kiinteistölle muodostetulla suojelualueella tai sellaisella kiinteistöllä olevan luonnonmuistomerkin rauhoituksen voi maaherra, omistajan hakemuksesta, kuultuaan luonnonsuojeluvälvojaa, julistaa osaksi tai kokonaan lakkautetuksi, jos sen säilyttäminen muutuneiden olojen vuoksi ei enää näytä toivottavalta taikka sen havaitaan ehkäisevän tai huomattavasti vaikeuttavan sellaista yritystä, josta on melkoista yleistä hyötyä. Maaherran päätöksen voi luonnonsuojeluvälvoja ennen valitusajan umpeenkulumista alistaa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi.

Jos suojelualue tai sellainen maa, jolla rauhoitettu luonnonmuistomerkki sijaitsee, on määrätty pakkolunastettavaksi, voi maaherra julistaa luonnonsuojelun pakkolunastettavalla alueella lakkautetuksi, kun sen säilyttäminen katsotaan pakkolunastuksen tarkoitukseen soveltumattomaksi tai muuten tarkoitustaan vastaamattomaksi.

Luonnonsuojelun lakkauttamisesta on maaherran toimesta merkintä tehtävä maarekisteriin.

21 §.

Presidentin päätös alueen erottamisesta suojelualueeksi on julkaistava niinkuin asetusten julkaisemisesta on säädetty.

Järjestyssäännöt, joista puhutaan 3 §:ssä, on painettava virallisiin lehtiin sekä julkipantava sopivaan paikkaan kysymyksessä olevalla suojelualueella.

Maaherran päätös suojelualueen muodostamisesta yksityiselle kuuluvalla kiinteistölle tai luonnonsuojelun lakkauttamisesta sellaisella alueella kuulutetaan niinkuin kunnallisista kuulutuksista on säädetty. Tiedonanto päätöksestä painetaan sen ohella virallisiin lehtiin.

Yksityisen luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta kuulutetaan niinkuin 3 momentin ensimmäisessä lauseessa sanotaan.

22 §.

Maaherralle tehdystä rauhoitushakemuksesta sekä maaherran sellaiseen hakemukseen antamasta päätöksestä ei suoriteta veroja eikä maksuja.

23 §.

Jos joku tekee rangaistavan teon, joka samalla käsittää tähän lakiin sisältyvän tai sen nojalla annetun rauhoitusmääräyksen rikkomisen, on rangaistusta määrättäessä teko katsottava tehdyksi erittäin raskauttavissa olosuhteissa, ellei syytetyn harkita omatta syyttään olleen tietämättömän rauhoituksesta.

Jos joku muuten rikkoo edellä tarkoitettua rauhoitusmääräystä, joka oli tai jonka olisi pitänyt olla hänen tiedossaan, tai 16 §:ssä olevaa säännöstä, rangaistakoon enintään kolmellakymmenellä päiväsakolla. Samalla tavalla rangaistaan sitä, joka ostaa tai vastaanottaa jotakin, jonka hän tiesi tai jonka hänen olisi pitänyt tietää saaduksi sellaista määräystä rikkomalla.

Yksinomaan 3 §:ssä mainittujen järjestyssääntöjen taikka 15 §:ssä tarkoitettujen

pyydysten käyttämistä tai ulkosalla ilmoittamista koskevan kiellon rikkomisesta olkoon rangaistus enintään kymmenen päiväsakkoa.

Rikokset, joista tässä pykälässä puhutaan, ovat virallisen syytteen alaiset.

24 §.

Mitä tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä rikkomalla on saatu tai sen arvo on tuomittava menetetyksi, niin myös pyydys, josta 15 §:ssä puhutaan.

25 §.

Mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 11

§:ssä ja metsästyksestä annetussa asetuksessa säädetään vartijain ja muiden henkilöiden oikeudesta todistaa eräissä tapauksissa, sovellettakoon myöskin, milloin kysymys on tämän lain tai sen nojalla annettun määräyksen rikkomisesta.

26 §.

Luonnonsuojeluvalvoja saa toimestaan vuotuisen palkkion.

27 §.

Tämä laki tulee voimaan

L a k i

metsästyksestä lokakuun 20 päivänä 1898 annetun asetuksen eräiden pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten metsästyksestä lokakuun 20 päivänä 1898 annetun asetuksen 10, 11, 14, 17, 18, 25, 31 ja 32 § näin kuuluviksi:

10 §.

Jos joku missä hyvänsä sattumalta tapaa vahinkoeläimen valloillansa, saa hän sen tappaa tahi ottaa kiinni ja pitää, mikäli se ei ole vastoin niitä määräyksiä, jotka ovat voimassa eläinten rauhoittamisesta suojelualueella, tai määrätyn eläinlajin rauhoittamista koskevaa säännöstä, joka on annettu luonnonsuojelulain nojalla.

Vahinkoeläimiä tämän pykälän mukaan ovat karhu, susi, ilves, ahma, hylje, maakotka, huuhkaja, kanahaukka ja varpus-haukka.

11 §.

Karhua, sutta, ilvestä ja ahmaa olkoon jokaisella lupa metsästää toisenkin tiluksilla, missä niitä tavataan; älköön kuitenkaan sitä varten käytettävä pyydystä tahi myrkytettyä syöttiä ilman maanomistajan

lupaa. Jos joku on kiertänyt pesässä olevan karhun, olkoon hänellä yksin oikeus jatkaa metsästystä. Karhun ja ilveksen metsästämisestä valtiolle kuuluvalla maalla olkoon voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

Jos sellaisen luvallisen metsästyksen kautta toisen maalla, kuin tässä sekä 12 §:ssä sanotaan, viljelys, metsä, aita tahi muu semmoinen omaisuus vahingoittuu, antakoon metsästäjä maanomistajalle tahi haltijalle täyden korvauksen siitä vahingosta.

14 §.

Muut hyödylliset otukset ovat rauhoitettuja alla mainittuina aikoina, nimittäin:

1. Joutsen, naarashaahka ja saman vuoden haahkanpoikanen, ristisorsa, lunni, herna, naarasfasaani ja viiriäinen koko vuoden.

2. Heinäsorsa, haapana, jouhisorsa, tavi, heinätaavi ja lapasorsa, telkkä, hanhi, lehtokurppa, heinäkurppa ja taivaanvuohet maaliskuun 1 päivän alusta elokuun 14 päivän loppuun.

3. Pilkkasiipi eli kolso, meriteeri, jouhisotka, tunturisetka, punasetka ja allii, niin myös iso- ja pikkukoskelo saaristossa, maaliskuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun.

4. Koirashaahka maaliskuun 1 päivän alusta kesäkuun 9 päivän loppuun.

5. Peltopyy lokakuun 15 päivän alusta syyskuun 15 päivän loppuun.

6. Naarasmetsä eli koppelo ja naarasteeri joulukuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun.

7. Koirasmetsä ja koirasteeri sekä metsäkana ja kiiruna maaliskuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun.

8. Pyy maaliskuun 1 päivän alusta syyskuun 30 päivän loppuun.

9. Koirasfasaani joulukuun 1 päivän alusta syyskuun 30 päivän loppuun.

10. Räkättirastas maaliskuun 1 päivän alusta kesäkuun 30 päivän loppuun.

11. Peura koko vuoden.

12. Jänis maaliskuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun; kuitenkin olkoon hedelmä- ja kasvitärhanviljelijällä oikeus tänäkin aikana tappaa jäniksiä hedelmä- tai kasvitärhassaan, mutta näin hankittua saalista älköön pidettävä kaupana.

Saaristossa olkoon lupa rauhoitusaikana huhtikuun 30 päivän loppuun ampua telkkiä, kolsoja, meriteeriä, jouhisotkia, tunturisetkia, alleja sekä iso- ja pikkukoskeloja.

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen pitäjissä sekä Petsamon väliaikaisessa kihlakunnassa on riekon ja kiirunan pyynti sallittu maaliskuun 31 päivän loppuun saakka.

17 §.

14 §:ssä rauhoitettujen lintujen munia älköön pesästä otettako tahi hävitettävä. Maatalousministeri on kuitenkin, kuultuaan luonnonsuojeluvallvoja, oikeutettu antamaan luvan rauhoitettujen vesilintujen munien ottamiseen paikoissa, missä tällaisia lintuja munien vuoksi järkipärisesti hoidetaan.

Asetuksella voidaan Petsamon alueen asukkaille myöntää oikeus määrättyin ehdoin ottaa sellaisten merilintujen munia, jotka muuten ovat rauhoitettuja.

18 §.

Eläinten rauhoituksesta suojelualueilla, joita on muodostettu luonnonsuojelulain nojalla, sekä eräiden sellaisten eläinten rauhoittamisesta, joita edellä ei ole julistettu rauhoitetuiksi, säädetään sanotussa laissa tahi sen nojalla annetuissa määräyksissä.

25 §.

Joka Suomessa on tappanut suden tai ahman, saakoon yleisistä varoista palkinnon, nimittäin sudesta neljäsataa ja ahmasta kaksisataa markkaa sekä näiden eläinten poikasista puolet sanotuista määristä.

31 §.

Joka luvatta pyytää, tappaa, haavoittaa tahi muuten metsästää tahi häiritsee otuksia niiden rauhoitusajalla tahi luvattomasti koiralla metsästää kielletyllä ajalla tahi pesästä ottaa tahi hävittää rauhoitettujen lintujen munia, rangaistakoon enintään viidelläkymmenellä päiväsakolla. Jos otus on hirvi, olkoon rangaistus vähintään viisikymmentä päiväsakkoa.

Otus ja munat, jotka näin saadaan, tahi niitten arvo menevät kruunulle, milloin metsästysoikeuden haltija itse on tehnyt sen rikoksen tahi saalis on hirvi tahi kaiken

vuotta rauhoitettu otus, mutta muussa tapauksessa metsästysoikeuden haltijalle.

12 kohdassa mainittua myyntikieltoa, rangaistakoon enintään kahdellakymmenellä päiväsakolla ja menettäköön otuksen.

32 §.

Joka rikkoo 20 §:n määräyksiä tai 14 §:n

Tämä laki tulee voimaan

Helsingissä, 1 päivänä joulukuuta 1922.
